

FRANCO BASA GLIA

ONKRAJ MEJA

Prakse svobode

OLTRE I CONFINI

Pratiche di libertà

BEYOND THE BORDERS

Practices of Freedom

**11.–14. 11.
2025**

NOVA GORICA–GORIZIA

Mednarodna konferenca
Convegno internazionale
International conference

Franco Basaglia, veliki italijanski reformator na področju duševnega zdravja (1924–1980), je začel svoje delo v psihiatrični bolnišnici v Gorici (1961–1969), katere zid je bil prav na državni meji. V Trstu je, po letu 1971, uspel zapreti prvo umobolnico v Evropi, ta proces pa je spodbudil nastanek italijanskega reformnega zakona (1978). Zakon je ukinil vse psihiatrične bolnišnice, njihovim varovancem povrnil državljske pravice in kot pravilo vzpostavil skupnostno oskrbo po vsej državi. Svetovna zdravstvena organizacija je to prizadevanje razglasila za najboljšo prakso, italijanska reforma, podprta z zakonodajo, pa je postala referenčna točka za podoben napredek v več državah, kot so Španija, Portugalska, Brazilija, Argentina in druge. Tako slovenska kot italijanska skupnost sta njegovo delo priznali kot velik dosežek ne le za duševno zdravje in zdravstveno varstvo, temveč za tudi kot civilizacijski dosežek. Trst in dežela Furlanija – Julijska krajina, vključno z Gorico, pa sta postala simbol celostne spremembe sistema, občudovali in preučevali so jo obiskovalci z vsega sveta, v zadnjih desetletjih pa so službe za duševno zdravje v Gorici razvile čezmejno reformno sodelovanje.

Tridnevni posvet, ki ga pripravljamo, bo zagovarjal boljše duševno zdravje – tako za posameznike kakor skupnosti, spremembe v kulturi onemogočanja, oviranja, pripoznanje nuje po univerzalnih storitvah, oskrbo dostopno vsem, tam, kjer ljudje zares živijo, zunaj ustanov. S tem, da bo poklon Basagli in njegovem delu, posvet prevzema tudi njegovo zapuščino in vzpostavlja stičišče programov in služb dobre prakse, inovativne politike v Evropi in onkraj.

Odpiranje meje je tudi odpiranje misli, izmenjave in skupno znanje, predvsem pa uveljavljanje svobode kot predpostavke oskrbe, izpostavljanje njen terapevtske vrednosti – »Svoboda je terapevtska!« je pisalno na zidovih nekdanjega azila v Trstu. To pa je tudi aktualnost Basaglie in njegovega dela danes.

Prestopil je meje med normalnostjo in drugostjo, razumom in norostjo; pa tudi med institucijo in družbenim okoljem – skupnostjo; med znanostjo in kulturo, med poklici, disciplinami, med socialnim in zdravstvenim, med generacijami.

Danes, ko gremo brez meja (**GO! Borderless**), je treba te meje še vedno presegati. Bazaljanska misel vzpostavlja norost kot legitimen del človeškega obstoja, eksistence in tudi kot družbeni in kulturni pojav. Bazaljanski pristop ustvarja kulturo ne-izključevanja in vzpostavlja vključujoče interakcije. Je izziv za strokovno kulturo in jo spreminja z izpodbijanjem tradicionalnega strokovnega poslanstva, z imperativom ustvarjalnosti, vključenosti v skupnost, z nujnostjo timskega dela in sodelovanja raznih skupin in akterjev.

Morda je danes bazaljanska praksa svobode še bolj potrebna kot prej – da ostanemo človeški, ko se spoprijemamo z dehumanizacijo, ki nam jo prinašajo digitalizacija in algoritmi, naraščajoča avtoritarnost, spreminjanje podnebja in boj za preostale vire. Gre za praktično modrost, optimizem prakse, za skupno delo, ki lahko preseže pesimistične izglede za prihodnost.

V dveh dnevih bodo strokovnjaki in drugi akterji, ljudje z izkušnjo, oskrbovalci, odločevalci, občani, kulturni in znanstveni delavci iz številnih držav predstavili svoje izkušnje na tem pomembnem dogodku, križišču sprememb in preobrazb. Te bodo dopolnjevale predstavitve knjig in filmske projekcije. Zadnji dan bodo udeleženci imeli možnost obiskati službe in projekte, ki so plod čezmejnega sodelovanja.

Končno deklaracijo dogodka bomo predstavili Evropski skupnosti, Svetovni zdravstveni organizaciji in Združenim narodom.

Znanstveni odbor :

- **dr. Roberto Mezzina**, nekdanji direktor Tržaške službe za duševno zdravje, podpredsednik (evropska regija) Svetovne zveze za duševno zdravje
- **dr. Franco Perazza**, nekdanji direktor Goriške službe za duševno zdravje
- **prof. Vito Flaker**, redni profesor, Fakulteta za socialno delo, Univerza v Ljubljani
- **prof. Giuseppina Scavuzzo**, redna profesorica arhitekturnega oblikovanja, Oddelek za inženirstvo in arhitekturo, Univerza v Trstu
- **Jošt Cafuta Maček**, raziskovalec, Fakulteta za socialno delo, Univerza v Ljubljani

Evropska prestolnica kulture Nova Gorica-Gorica GO! 2025

V sodelovanju z:

- EZTS GO
- Svetovno zvezo za duševno zdravje
- Univerzo v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo
- Univerzo v Trstu, Oddelek za arhitekturo

organizira mednarodno konferenco

FRANCO BASAGLIA

ONKRAJ MEJA PRAKSE SVODOBE

12.–14. november, Gorizia (ITA) / Nova Gorica (SLO)

PROGRAM KONFERENCE

TOREK

11

18:00

Film: *Pa ga odveži! (E tu slegalo!)*

prisoten bo režiser **Maurizio Sciarra**

Xcenter, Nova Gorica

PROGRAM KONFERENCE

SREDA

12

FRANCO BASAGLIA "ONSTRAN": SPOROČILO IN VPLIV

Lokacija: Gorica, Univerza, Conference Center

8:00	Registracija
8:50–9:10	Otvoritev – Pozdrav in nagovor: Patrizia Artico, Goriška občinska svetnica zaGO! 2025 in Stojan Pelko, vodja programa GO! 2025 Moderator in uvodničar: Giuseppina Scavuzzo, Franco Perazza (ITA) Mauro Barberis / Gianni Peteani: Nominacija Franca Basaglie za Nobelovo nagrado za mir
9:10–10:00	Basaglia na meji ▪ Franco Perazza (ITA): Basaglia in Gorica: Vrnitev. Odrešitev goriške izkušnje ▪ Giuseppina Scavuzzo (ITA): Meje med institucijo in njenim okoljem: povrnitev Parco Basaglia. Institucionalna arhitektura in psihiatrija
Basaglia onkraj meja institucij	
10:00–11:00	Franco Basaglia: njegovo delo, utopija resničnosti, optimizem prakse. Moderator in predstavitev: Michele Zanetti (ITA) ◦ Paolo Peloso (ITA): Kdo je bil Franco Basaglia? ◦ Peppe Dell’Acqua (ITA): Preoblikovanje azila v skupnostne storitve in službe oskrbe
10:00–11:30	Odmor za kavo
11:30–13:00	Okrogla miza Basaglia onkraj meja znanja. Pot življenja in idej. Kritika psihiatrije, filozofskih, socioloških in političnih korenin. Moderator in uvod: Vito Flaker (SLO) Interventi di: Mario Colucci (ITA), Mario Novello (ITA), Fabian Freyenhagen (UK), Stojan Pelko (SLO)

PROGRAM KONFERENCE

13:00–13:45 Kosilo

13:45–14:30 **Basaglia po Basagli. Trst: utopija in resničnost. Sprememba paradigme**

Roberto Mezzina (ITA), **Sashi P. Sashidharan** (UK)

Discussant: **Alan Rosen** (AU)

14:30–15:40 **Okrogla miza**

Na mejah pravic. Od Basaglie do danes: subjekti in državljanstvo

Moderator in uvod: **Daniele Piccione** (ITA)

Udeleženci: **Silva Bon** (ITA), **Gisella Trincas** (ITA), **Giovanna del Giudice** (ITA), **Michaela Moser** (AUT)

15:40–17:00 **Vzporedne seanse**

A. Novi subjekti in socialna podjetja danes - Conference Center (simultani prevod)

Moderatorica in uvod: **Thomas Emmenegger** (CH)

Udeleženci: **Stefania Grimaldi** (ITA), **Tatjana Dolinšek / Aleksandra Tabaj** (SLO), **Pavel Novak** (CZ), **Marco Bertoli** (ITA), **Elena Cerkveniĉ** (ITA)

B. Arhitektura in psihiatrija - predavalnica 404 (seansa v angleščini)

- **Giuseppina Scavuzzo** (ITA): **Park neskonĉnega ozdravljenja: prekinjeni dialog med arhitekturo in psihiatrijo**

- **Lucina Caravaggi** (ITA) e **Cristina Imbroglini** (ITA): **Mindscares. Terapevtski prostori in kulturni welfare**

- **Eliana Martinelli** (ITA): **Strategije za prenavo nekdanje psihiatriĉne bolnišnice San Salvi v Firencah.**

- **Anja Lazar** (SLO): **Prostorsko razkrivanje deinstitutionalizacije: prostor za življenje**

- **Neža Ćebtron Lipovec / Jasna Fakin Bajec** (SLO): **Raziskava o ponovni uporabi gradu Hrastovec po deinstitutionalizaciji**

C. Basagliina zapuščina v sedanji politiki duševnega zdravja v Italiji: Forum Salute Mentale - Aula Magna (seansa v italijanščini)

Moderator in uvod: **Carla Ferrari Aggradi** (ITA)

Udeleženci: **Antonio Luchetti** (ITA), **Carlo Minervini** (ITA), **Tiziana Tomasoni** (ITA), **Andreja Rafaeliĉ** (SLO), **Fabrizio Starace** (ITA)

17:20–18:40 **Neenakost in socialna izkljuĉenost**

Moderator in uvod: **Juan Carlos Fantin** (Argentina)

Udeleženci: **Malik Gul** (UK), **Massimo Magnano** (ITA), **Piero D'Ingillo & George Suarez** (USA), **Paolo Zuttion** (ITA), **Darja Zaviršek** (SLO)

PROGRAM KONFERENCE

ČETRTEK

13

VPLIV BASAGLIE PO SVETU IN SODOBNA STVARNOST

Lokacija: EPICenter in Superosmica,
Nova Gorica

EPICenter – Glavna dvorana

8:15 Otvoritev in pozdravi – Samo Turel, župan Nove Gorice in Mojca Urek, dekanica Fakultete za socialno delo, Ljubljana

8:30 Film: *Modri konj želja*

8:50–10:00 Moderator in uvod: **Luciano Carrino** (ITA): Duševno zdravje in človekov razvoj v mednarodnem sodelovanju

- **Devora Kestel** (WHO Geneva): **Vpliv Franca Basaglie na današnjo politiko SZO**
- **Norman Lamb** (UK): **Duševno zdravje, politika in človekove pravice**
- **Raijah Abu Sway** (WHO Palestine): **Duševno zdravje v izrednih razmerah**

A. BASAGLIA NA TERENU. MEDNARODNI RAZGLEDI Vzporedne seanse

10:00–11:30 Okrogla miza
Dezinstitucionalizacija v Evropi: fokus na trenutne trende
Predsedujoči in predstavitev: **Gabriele Rocca** (ITA)
Udeleženci: **Roberto Mezzina** (ITA), **Jan Pfeiffer** (CZ), **Theodoros Megaloeconomou** (GR), **Urška Sorta / Dragica Fojan** (SLO)

11:30–11:45 Odmor za kavo

11:45–13:15 Okrogla miza
Reforme in politike v Evropi in onkraj
Moderator in uvod: **Massimo Marsili** (ITA/France)
Udeleženci: **Paulo Amarante** (Brazil), **Alberto Trimboli/Silvia Raggi** (Argentina), **Tim Kendall** (UK), **Andraž Kapus** (SLO)

13:15–14:00 Odmor za kosilo

PROGRAM KONFERENCE

14:00–15:30 Okrogla pisarna
Nove storitve in metode: razmišljanja ob današnjih projektih
Moderator in uvod: **Alberto Salmoiraghi** (UK)
Udeleženci: **Akilah Duffus / Matthew Stafford** (UK), **Claudio Agostini** (IT), **equipe CSM Gorizia**, **Katja Kodelja** (ITA/SLO), **Juanjo Jambrina Martinez** (E)

15:30–15:45 Odmor za kavo

15:45–17:30 Okrogla miza
Nove subjekti sprememb: od severa do globalnega juga
Moderator in uvod: **Sashi Sashidharan** (UK)
Udeleženci: **Vandana Gopikumar** (Indija), **Anita Abu Bakar** (Malezija), **Alan Rosen & Vivienne Miller** (Avstralija), **Cristian Montenegro** (UK), **Jana Mali** (SLO)

B. ZLOČINI VOJNE IN MIRU. VLOGA STROKOVNJAKA/TEHNIKA V TEŽAVNEM SVETU. PROTI OMEJEVANJU IN PRISILI

EPICenter, Mezzanin / Vzporedna seansa

10:00–11:30 Okrogla miza
Strokovnjaki in storitve – družbeni agenti v vojni in miru (vračanje h Gramsciju)
Moderator in uvod: **Vera Grebenc** (SLO)
Udeleženci: **Rajiah Abu Sway** (Palestina), **Renzo Bonn** (ITA), **Luciano Carrino** (ITA), **Maria Teresa Ferrazzoli** (ITA/UK)

11:30–11:45 Odmor za kavo

11:45–13:15 Odprta razprava: Vizualne raziskovalne metode proti prisili
Erminia Colucci (ITA/UK)

13:15–14:00 Odmor za kosilo

14:00–15:30 Okrogla miza
Kako ustaviti zapiranje in prisilo:
Moderatorica in uvod: **Monika Bohinec** (SLO)
Udeleženci: **Shulamit Ramon** (UK), **Thomas Emmenegger** (CH), **Lorenzo Toresini** (ITA), **Juš Škraban / Gal Prestor** (SLO),

PROGRAM KONFERENCE

15:30–15:45 Odmor za kavo

15:45–17:30 Okrogla miza
Uveljavljanje pravic, odpravljanje krivic – zagovorništvo v akciji
Moderatorica in uvod: **Mojca Urek** (SLO)
Udeleženci: **Jošt Cafuta Maček** (SLO), **Tatjana Knapp** (SLO),
Katarina Mauch (SLO), **Associazione 180 Amici Puglia** (ITA),
Sophie Thunus (B)

C. BASAGLIA, UMETNOST IN KULTURA (odprto za neprijavljene udeležence)

Super Osmica / Vzporedna seansa

10:00–11:30 Kultura in umetnost kot sredstvi dezinstytucionalizacije
(izraz svobode)
Vodja in predstavitev: **Staša Prah** (SLO)
Udeleženci: **Rajko Muršič** (SLO), **Sonja Bezjak** (SLO), **Pavel Berdon** (ITA), **Elena Cerkvenič** (ITA), **Maurizio Sciarra** (ITA),
Elisa Menon (ITA), **Giuseppe Pillo** (ITA)

11:15–11:30 Odmor za kavo

11:30–13:15 Odprta debata (skupščina) na temo (komentarji udeležencev,
izmenjave, predlogi za akcijo)

13:15–14:00 Odmor za kosilo

14:00–15:30 Giblјive slike dezinstytucionalizacije (filmi in debata)
14:00 Ljudnica (režija Filip Robar Dorin)
15:00 Modri konj želja (Jakob Vogrinec, Ciril Zupan,
Staša Prah)

15:30–15:45 Odmor za kavo

15:45–17:30 Giblјive slike dezinstytucionalizacije (filmi in debata, 2. del)
15:45 I giardini di Abele (Abelovi vrtovi) (Sergio Zavoli)
16:15 Diskusija (o filmih, o moči filma v dezinstytucionalizaciji)

**od 18.00 Proslava, zabava, predstava – terasa
EPICentra – Sklepna izjava**

PROGRAM KONFERENCE

PETEK

14

OBISKI NA TERENU

- **10:00–13:00**

Park Basaglia (nekdanja psihiatrična bolnišnica)

Gre za obisk, ki ga organizira socialna zadruga La Collina v parku nekdanje goriške Psihiatrične bolnišnice, kjer je Franco Basaglia 16. novembra 1961 začel proces razgradnje institucije umobolnice. Med sprehodom med zgodovinskimi stavbami v parku, ki meji na Slovenijo, se obiskovalci spomnijo glavnih korakov in dogodkov te pomembne zgodbe.

- **10:00–13:00**

Center za duševno zdravje v Gorici

- **Obisk projekta GECT**

(Nova Gorica/Šempeter: Skupnostni center za duševno zdravje)

Obisk prostorov Dnevnega centra, ustanovljenega v občini Nova Gorica.

- Odprtje tega centra je bilo omogočeno zahvaljujoč čezmejnemu projektu na področju duševnega zdravja, izvedenemu v okviru Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS GO), ki deluje na območju občin Gorica, Nova Gorica in Šempeter-Vrtojba.

- **Dezinstitucionalizacija Doma na Krasu (Dutovlje):**
preselitve na meji

Dom na Krasu je posebni socialnovarstveni zavod v Dutovljah, ki je v zadnjih letih izvedel preobrazbo zavoda. Številni stanovalci so se preselili v stanovanjske skupine v Novi Gorici. Terenski obiski bodo priložnost za pogovor in izmenjavo izkušenj s stanovalci in osebjem.

- **16:00 / 17:30**

Smart Space, Fondazione Cassa di Risparmio Gorizia

Diritti al cubo

Obisk razstave »Diritti al cubo. Konec azila, rojstvo pravic.«

Gre za multimedijsko in interaktivno razstavno izkušnjo, ki poteka v prostoru Smart Space – digitalnem razstavnem območju v sedežu fundacije Fondazione Carigo, Via Carducci 2, Gorica. Med obiskom obiskovalci ponovno podoživijo zgodovino let od 1961 do 1968. Razstava se osredotoča na zgodbo Gorice v tem obdobju ter na osebnosti France in Franca Basaglie, ki s svojimi lastnimi glasovi, brez posrednikov, pripovedujeta o svojem delu in predanosti v goriškem azilu.

PROGRAM KONFERENCE

Prijava na konferenco

Kotizacija za konferenco znaša **50,00 EUR**.

Študenti in osebe z izkušnjami plačajo **35,00 EUR**.

(Kotizacija vključuje: kosilo, odmor za kavo za dva dni in vrečko z dobrotami)

REGISTRACIJA

Na konferenci bo zagotovljeno simultano tolmačenje v slovenščini, italijanščini, angleščini in španščini (on-line).

Vse vzporedne seje so odprte tudi za udeležence, ki niso registrirani.

Za več informacij o konferenci se obrnite na

basaglia.conference@go2025.eu

Za več informacij o projektih BASAGLIA in GO! 2025 Nova Gorica – Gorica
Evropska prestolnica kulture obiščite:

Franco Basaglia Onkraj meja: prakse svobode

Za informacije o tem, kje bivati in kje jesti:

HIT (promo code: ECOC GUEST)

GO! 2025

Kako priti do prizorišč konference:

Univerza v Trstu

EPICenter

Organizacijski odbor

- Stojan Pelko, Javni zavod GO! 2025, programski direktor
- Alina Carli, Javni zavod GO! 2025, vodja projekta
- Marco Marinuzzi, EZTS GO, vodja projekta za GO! 2025 – koordinator aktivnosti v Italiji